

Cēsu Pilsētas vidusskolas direktora vietniece INETA SĒJĀNE - LĀCE ir starp tiem pedagogiem, kurus augstu vērtē pie pamata un vidējās izglītības ar pirmo reizi netikušie.

MAIRITA KAŅEPE

Pedagoģi Cēsīs labi pazīst tie, kuri izglītību ieguvuši ar otro vai pat trešo mēģinājumu. Tagad, nākot mācīties vakaros, viņiem ir iespēja labot jaunībā pieļauto kļūdu - izkrist no vispārīglītojošās izglītības sistēmas.

Lai pavērtos iespējas

I. Sējāne - Lāce skaidro, ka dzīve aizvien norādīs uz skolas gados pieļautajām kļūdām - vieglprātīgu attieksmi pret mācībām, aiziešanu no skolas bez gala eksāmenu nokārtošanas. Tas cilvēku novedīs strupceļā. Bez izglītības, jo īpaši bez izglītības dokumenta, kuru jāuzrāda, stājoties darbā, vairumā darbavietu paliek nepieejamas. It sevišķi labi apmaksātas darbavietas. To apjaušot, daļa maina domas par mācīšanos, citi saprot, ka vienkārši spiesti pieņemt valsts diktētos noteikumus, un 19 vai 20. reizēm arī 30 un pat 40 gadu vecumā atgriežas skolas solā. Tikai pēc atestāta saņemšanas paveras iespējas strādāt darbu, kas dod gandarījumu un nodrošina iztiku. No talantīga un uzcītīga pirmā līmeņa strādnieka rodas iespēja pakāpties karjerā un kļūt par darbinieku grupas vadītāju vai pat vadošu darbinieku.

Pārāk augsts līmenis – pazaudēti cilvēki

I. Sējāne - Lāce: - Vidējā izglītība Latvijā šobrīd nav obligāta, bet pamata izglītība gan. Beidzot 9. klasi, eksāmeni jānokārto pēc valsts noteiktā standarta. Tas, ka vidējā izglītība nav obligāta, manuprāt, ir ļoti labi. Valsts nespēj obligātā kārtā ikvienam apgūt vidējo izglītību, kurā mācību standarti ir augsti katrā priekšmetā. Tātad, būdami jau pieauguši, vakara vai tālmācības programmās iestājas tikai tie, kuri nobrieduši šādam lēmumam, viņi nav jāspiež mācīties. Šie cilvēki rēķinās, ka centralizēto eksāmenu uzdevumi būs grūti, turklāt valsts vēlas vidusskolēnus vairāk pievērst eksakto priekšmetu apguvei, ieviest obligātos eksāmenus arī ķīmijā un fizikā, ne tikai matemātikā. Ja tā notiks, paies kāds laiks, un valstij nāksies atzīt - visi cilvēki tik un tā vienlīdz labi nepārvaldīs eksaktos un humanitāros priekšmetus.

Tāpēc pieprasīt vidusskolās, it sevišķi vakara programmu vidusskolās, visiem apgūt vienlīdz augstā līmenī katru mācību priekšmetu nav reāli. Ja tā notiks, vēl vairāk cilvēku paliks bez vidējās izglītības. Tiecoties pēc kvalitātes rādītājiem un izspiežot daļu audzēkņu no skolas, mācību

Otrās iespējas skola - skola vakaros

iestādes pazaudē skolēnus, valsts pazaudē cilvēkus, kuriem zudusi motivācija izglītoties un tādējādi pilnveidoties.

Vide nerosina

Visa pamatskolas bērniem ir skolēna ģimene. Taču jāpajautā, vai visi cilvēki piedzimst par labiem vecākiem? Būt par vecāku ir ļoti grūti, turklāt - būt par vecāku - tas visu mūžu jāpārdzīvo. Jāmācās no paaudzes paaudzē, taču daļa vecāku tā arī nespēj bērnu motivēt un atbalstīt, lai viņi veiksmīgi skolā mācītos. Tagad radusies jauna problēma motivācijai. Bērni dažāda ziņā jau mazotnē var būt gudrāki par vecākiem, piemēram, tehnoloģiju pārvaldīšanā. Pusaudzīm kādā brīdī sāk šķīst, ka viņš jau skolas gados par vecākiem ir gudrāks visās jomās. Lasīt un rakstīt skola iemācījusi, ko vēl nezini, var atrast, paskatoties internetā. Kāpēc vēl jāiet skolā? Nepilngadīgajam strauji var kristies motivācija to darīt.

Arī žurnāli ir pilni ar pamācībām, kā vajadzētu dzīvot. No žurnāliem šo to var uzzināt. Tad kāpēc iet skolā? Kas jaunajam cilvēkam izstāstīs, ka žurnālu lappusēs apgrozās ap 20 procenti cilvēku? Visvairāk jau veiksminieki. Kā dzīvo citi, ar kādu darbu, pienākumu un atbildību tiek saņemti dzīvē iecerētais - to žurnālos neizlasīt. Izglītības sistēma arvien vairāk zaudē to paaudzi, kuriem pienākums pret sevi un citiem nav galvenais dzīvē - es esmu brīvs, netraucē mani ar pienākumiem, mana galvenā vērtība ir dzīvot un, vēlams, labi. Cilvēki skandē par personisko brīvību, bet par brīvības definīciju - pienākums plus atbildība - neko negrib dzirdēt.

Teicamnieka sindroms

Šobrīd izglītības sistēma ir reformas priekšā. Mācību iestāžu skaits tiks samazināts, skolas atālināsies no vietām, kur dzīvo skolēni. Vai, to darot, valstī ir padomāts ilgtermiņā, piemēram, ko reforma dos bērniem un viņu vecākiem? Jā, saliekot skolas kopā, ekonomēsīm izglītībai paredzēto naudu. To vajag, bet vai tas notiks jēgpilni? Pagaidām savā valstī izglītību neuztveram kā nozari, ar kuru jāpelnā. Izglītība ir ieguldījums nākotnē, skar katru cilvēku te un tagad.

Ja izglītība ir centrēta uz cilvēku, tad arī pats cilvēks ir vērtība. Ja izglītība ir centrēta uz maka (valsts, pašvaldības) saturu, tad gaidītās atgriezeniskās saites no tās nebūs. Reformām jānotiek, vispirms izvērtējot cilvēku. Tagad sabiedrība pret vakara programmu audzēkņiem vidusskolās izturas ar domu - kaut ko dzīvē neesi izdarījis, ja reiz mācies vakarskolā. Sabiedrība ir ar teicamnieku sindromu, pieņem tikai tos,

kas tikuši augstāk un tālāk. Sabiedrība nepieņem, ka ikviens cilvēks var kļūdīties. "Tā ir kļūda!" sabiedrība uzsvēr. To var izteikt vien ar skatienu - pat vārdu nepasakot.

Taču sabiedrībai ir vērts zināt un pieņemt - ikvienam dzīvē var būt kļūdas. Kāds tā dēļ nav pabeidzis pamatskolu vai varbūt vidusskolu reizē ar citiem. Vakarskola joprojām mūsu valstī netiek novērtēta kā iespēja labāk ieraudzīt un sajūst cilvēku, vairāk viņam palīdzēt, šajā gadījumā izglītības iegūšanā, ja tas notiek ar otro reizi. Tā kā skolas vakaros nav pietiekami labi uzturētas, cilvēki no tām izvairās - pēc pirmās savas neveiksmes dodas prom, arī no valsts. Brauc tur, kur pieprasa mazkvalificētu darbaspēku, un itin nemaz neinteresējas, kā tikt pie izglītības ar atkārtotu mēģinājumu.

Katrs gadījums, kad radusies cilvēka pretestība pret obligāti noteikto ritmu (līdz 18 gadiem iegūt pamata un vidējo izglītību), Latvijā tiek nosodīts, uzveļot smagu atbildību: "Tu kļūdījies, ar pirmo piegājienu nepabeidzi skolu! Vai mums, pārējiem, kas strādā un maksā nodokļus, jāpamaksā tavs otrais vai trešais mēģinājums tikt pie obligātās izglītības?"

Pedagoģis izprata katru

Cēsīs no 1999. līdz 2010. gadam vakarskola varēja strādāt atsevišķā ēkā, tajā radīt vidi, kas atbilstoša strādājošiem cilvēkiem, kuri arī mācās. Tas svarīgi tiem, kuri kaunas no jaunības kļūdām - izstāšanās no skolas. Pedagoģi bijām panākuši, ka pie mums nāca mācīties, nolika eksāmenus, un šim mācībām nebija vakarskolas negatīvā zīmoga. Tā bija vienkārši piemērota skola tiem, kas dzīvē

kļūdījušies. Cēsu vakara vidusskolā stundas notika gan rītos, gan vakaros, ar katru tika runāts. Pedagoģi katru dzīvi izprata. Pret audzēkņiem bija personiskāka attieksme, veicinot cilvēkos apņēmību neatlikt pamata vai vidējās izglītības iegūšanu.

Kad vakarskola bija juridiski atsevišķa skola, sabiedrības spiediens uz cilvēkiem, kuri mācās atkārtoti, nebija Cēsīs tik jūtams kā tagad. Viens puisis desmit gadus no vietas mācījās, līdz tika pie diploma. Skolā ļāvām viņam noticēt saviem spēkiem, spējam pārliecināt, ka viņa nākotne ir valodas. Cēsnieks noticēja. Pēc tam studēja universitātē un kļuva par ķīniešu valodas speciālistu. Pieteicās projektā, lai mācītos Kīnā, tagad viņš dzīvo ārzemēs, strādā, ir visai veiksmīgs. Šis cilvēks nekad nebūs dārzenu vācējs kādā no Anglijas laukiem. Viņam ir vēl viens mērķis - apgūt arhitektūru.

Vakarskola - degradēts jēdziens

Skolu optimizēšana Cēsīs ir notikusi, īsti nedomājot, kādi cilvēki tagad skolā satiksies. Arī no Cēsīm uz ārzemēm aizbraukuši labi strādnieki, kuriem nav izglītības dokumentu. Bet labu darbinieku valstī tā pietrūkst. "Kāpēc aizbraucāt?" esmu viņiem prasījis. Atbilde ir tāda - sabiedrība pret mums izturējās, labākajā gadījumā, neitrāli, valsts visbiežāk neuzticoties. Par to liecina kaut vai jēdziens "vakarskola" - vidējās izglītības iegūšana pēc darba dienas. Sabiedrības acīs jēdziens ir degradēts. Pieauguši cilvēki ne tikai nestāsta, ka šobrīd arī mācās, bet visiem spēkiem to arī slēpj, piemēram, apmeklējot vakarskolu pavisam citā pilsētā, kur

nevajadzēs satikties ar paziņām.

Pēc skolu reformas izglītības darbs lielajā Cēsīs Pilsētas vidusskolā veidots, pievienojot arī vakara programmas. Arī pieaugušie nāk uz šo skolu, lai no darba un citiem pienākumiem brīvā laikā pabeigtu pamata izglītību, kā arī iegūtu vidējo izglītību.

Pilsētas vidusskolā ir daudz paralēlklašu. Šajā daudzskaitlīgajā vidē atrast sev ne tikai fizisku, arī emocionālu vietu tiem, kas pēc zināma laika atgriezušies izglītības sistēmā, nav viegli. Vidusskolā, kas atrodas Leona Paegles ielā, trīs korpusos atrast kaut stūrīti, kur jaunā mamma ar bērniņu vai veiksmīgs uzņēmuma darbinieks pēc visai liela pārtraukuma atsācis apgūt vidējo izglītību, nav viegli. Jā, ir klases telpa, bet skola ir pārāk pilna un dažādu cilvēku pilna. Ik dienu jāuzdrošinās uz to atnākt. Nav brīnums, ka satiksi kaimiņu vai darbabiedru, kas te iegriezies kā bērnu vecāks. Nāksies paskaidrot, ko meklē šajā vietā. Jā, vakarskola ir iespēja pierādīt sev pašam, ka skolas prasības tev izpildāmas, bet vai izpildāmas ir sabiedrības prasības? Esi dzīvē kļūdījies, un ne vienmēr sabiedrība tādu kļūdu labojumu kā atkārtotu skolā iešanu atzīst par pieņemamu un pašsaprotamu.

Tagad Latvijā organizēta arī tālmācība. Atsūta uzdevumus - sēdi un mācies mājās. Nevienam no kaimiņiem vai darbabiedriem neuzzinās. Taču tālmācība ne katram pieejama. Par šo pakalpojumu jāmaksā. Cilvēki, kuri savulaik izkrituši no izglītības aprītes sociālu problēmu dēļ, diezgan bieži no visām sociālajām problēmām nav atbrīvojušies vēl joprojām. Mācīties par naudu, darīt to neatkarīgi no pedagogiem viņi vēl nespēj. □

Valsts pauz satraukumu, ka par pārāk daudziem dzimušiem un deklarētiem bērniem nav skaidrības, kur viņi mācās, vai vispār mācās pamatskolā. Biežāk tas attiecas uz pilsētām. No Cēsīm atsūtīto sarakstu par skolēniem, kuru mācību iestāde valstij nav zināma, izglītības nodaļas speciāliste Anda Lukstiņa pamato ar diviem apstākļiem. Sarakstu veido emigrējušo latviešu bērni, kuri joprojām deklarēti Cēsīs. Viņu Latvijā nav, arī mācību vieta nav paziņota. Sarakstā ir bērni, kuri nav pilsoņi un ierakstīti, ka dzīvo ar uzturēšanās atļauju. Vairāk starp tiem ir Ķīnas un Krievijas pilsoņi, kuri īsu brīdi bijuši, bet sen kā Cēsīs vairs neesot.

Mācību pārtraukšanas cēloņi*

* 1) Jaunu izziņojumu un to risināšanas iespēju identificēšana un analīze, kas ietekmē pieaugušo (18-24) iedzīvotājus (atgriešanās) mācīšanās mūža garumā (Latvijas Universitātes Pedagoģijas un mākslas fakultātes Pedagoģijas zinātniskais institūts, 2014)
2) Par politikas alternatīvu veidošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas problēmas risināšanai (SIA "Aptauju Centrs" un SIA "Excolo Latvia", 2015)

PUMPURS

Vakara programmas, kuras arī īsteno Cēsu Pilsētas vidusskola, apgūst pieauguši cilvēki, kuri tiecas pēc savulaik neiegūtas pamatizglītības, mācoties vienā telpā un klasē, tikai skolotāji dod attiecīgās klases vielas - 7., 8. 9. - atbilstošus uzdevumus.

Klasesbiedri par sevi ironizē. Vecākie, jau 30 gadus sasniegušie, sevi sauc par pensionāriem, bet mācās ar lielu motivāciju un pat azartu, par desmit gadiem jaunākie ir pilngadīgi, bet joprojām bez pamata izglītības, viņu uzvedība reizēm kā skolasbērniem.

“Skatos, ka latviešu valodas skolotāja manos gados, tāpēc mācos jo cītīgi. Kauns, ja neizpratišu uzdoto. Mācos arī, lai nedarītu kaunu skolotājam. Visas ir tik atbildīgas, cenšas un man mīlas,” stāsta sieviete vidējos gados, viņa ir mamma meitai, kura arī nākamajā mācību gadā ies 9. klasē, kā mamma tagad. Sieviete atnākusi uz vakara programmas klasi, lai atgūtu jaunībā nokavēto izglītību. Kādreiz taču pie izglītības dokumenta jātieks, arī tad, ja darbā to neviens neprasa. Blakus solos klasē mācās 20 gadu vecuma puīši. Sieviete saka: “Puišu attieksme mūsu klasē pret skolotājiem ir pavisam cita. Jau mācību gada sākumā, oktobrī, redzēju, kā jaunie puīši nomet uz galda burtiņu, ja ar pirmo reizi uzdevums nepadodas, pasaka skolotā-

jam, ka neko nesaprot, un aiziet no stundas. Par tādu viņu rīcību sākumā biju pamatīgā šokā. Prasīju skolotājai, vai dienas maiņā arī skolēni tā uzvedas, un saņēmu vēl šokējošāku atbildi - varot tā būt, ka mūsdienu pamatskolās audzēkņi skolotāju pilnībā ignorē. Pusaudži uzskata, ka skolotāji ir kā draugi, kā vienaudži, kurus reizēm var pilnīgi neņemt vērā. Bērnos nav ieaudzināts, ka skolotājs ir autoritāte un ka pret viņu kā jomas autoritāti jāizturas.

“Gāju mācīties uz pamatskolu ne tāpēc vien, ka savulaik to nepabeidzu, bet arī tāpēc, ka meitai drīz jābeidz pamatskola. Man bija kauns, ka nespēju viņai palīdzēt mācībās, kad viņa nākošgad mācīsies 9. klasē. Pašai izdevies iekārtoties darbā, strādāt un nopelnīt lielā veikalā, kur izglītības dokumenti man tā arī nav prasīti. Pagaidām. Nevar būt drošs par nākotni. Ja nu kļūš obligāta ne tikai pamatskolas, arī vidējā izglītība?” skaidro vakara programmas apguvēja.

“Man šķita, ka tagad gan spēšu 9. klases vielu apgūt bez grūtībām. Bērni mājās uzdevumiem taču velta ne vairāk kā pusstundiņu. Man tā nav. Nākas aktīvi mā-

cīt-

ties.

Ģimenē esam trīs skolā gājēji - es devītajā, bērni astotajā un ceturtajā klasē,” skaidro apņēmīgā sieviete un stāsta par savu dzīvi. “Savā laikā skolu nepabeidzu, jo dzīvojam 16 kilometru attālumā no tās. Tēvs mūs, četrus bērnus, laukos audzināja viens pats. Viņam vienkārši nebija naudas, ko iedot ceļam uz skolu. Tagad, pēc gadiem, visi četri viens aiz otra mācāmies, esmu pēdējā no visiem, kas iegūts pamatizglītību. Brālis jau pabeidzis vidusskolu, pat mācījies amatu. Mans “amats” bija audzināt bērnus, un vīram nav nekādu iebildumu, ka biju bez izglītības dokumenta. Vienīgi darbā nevarēja saprast, kāpēc es vienmēr priecājos par vienkāršu darbu, kaut vai pārdevējas, un allaž atsakos darbā sasniegt kaut ko vai-

rāk,” tā situāciju skaidro 9. klases vielas apguvēja, trīsdesmitgadniece.

“Skola ir vērtība jebkurā vecumā. Daudz kas no skolas laikā mācītā arī aizmirstas. Tagad atkal māku rakstīt pārspriedumus, daudz vairāk zinu mūzikā, esmu gudrāka. Ja tā mācītos savos skolas gados, kā tagad man patīk, tad skolas laikā droši vien būtu teicamniece. Tagad mani bērni redz, cik grūti man ir savienot darbu un skolu. Mums nav jārunā mājās par to, ka skolā jāiet katram un tas jādara tagad, nevis kaut kad vēlāk, kad būsī pieaudzis.

Par savu tēvu, kurš nevarēja nodrošināt man izglītību, esmu nolēmusi nekad nevienam nesūdzēties. Tēvam dzīve nebija viegla. Tagad to saprotu. Mēs uz skolu netikām naudas dēļ, mēs tolaik bijām priecīgi, ka nav jāiet uz skolu. Laikam bijām tādi atpaliķi savā sapratnē. Mums laukos vairāk patika strādāt, un darba bija daudz, jāpalīdz tēvam. Tagad mēs visi četri mācāmies un viens par otru tāpēc priecājamies.

Sēžu solā un “zubriju”, atnāk klasesbiedri - 20 gadus veci - un grib nošpikot. Dusmojos un saku: “Kāpēc paši nākat tikai uz vienu vai divām stundām, dažu dienu vispār neatnākat mācīties? Tas taču nav vajadzīgs skolotājiem, bet jums pašiem!” Viņi brīnās, plikšķina acis par tādu manu uzstāji-

bu. Atbildes uz jautājumu tādas - skolā nākot, jo pamatskolu pabeigt spiedis sociālais dienests vai probācijas dienests.”

Sievietes, bērnu mātes, kas nolēmušas mācīties, kā lielāko iespēju, ka piepildīsies sapnis par izglītību, nosauc Cēsis un to, ka skola sasniedzama no mājas. Ja nāktos braukāt uz skolu, laikam tā arī neuzsāktu mācīties. Sievietes zina par savām vienaudzēm laukos, kas arī nav tikušas pie pamata izglītības un diez vai kādreiz tiks. “Skolas tuvums ir svarīgs tagad arī tāpēc, ka pati audzinu bērnus, laižu skolā. Varbūt varēju izvēlēties tālmācību un uzdevumus pildīt mājās? Nē, tas man nederētu. Es taču nesaprastu, kā uzdevumu pildāmi, ja nebūtu skolotāju skaidrojumu! Pamazām apgūstu prasmī mācīties. Negribu piedzīvot kaunu skolotāja priekšā, ja viņam nāktos likt sliktu atzīmi. Arī piecas balles man nav laba atzīme. Kad eju uz sava bērna klases vecāku sapulci, no vecākiem dzirdu pretējo - skolotājas esot sliktas, bērnam neliekot labas atzīmes. Tāda bērnu sūdzēšanās mājās liecina, ka pats bērns nav aptvēris - zināšanas ir vajadzīgas viņam pašam. Vecākiem vajag audzināt bērnu un sekot līdzī mācībām. Arī mūsu priekšā vakarskolas klases skolotāja var kļūt nešpetna. Taču tas ir tāpēc, ka klase necenšas, kā vajadzētu. Skolotāji stāsta visu, bet, ko darīt, ja klase neklausās?” □

Kauns iet skolā, bet mācīties patīk

“Biju kādu pusgadu pazudusi no skolas, cerēju, ka tāpat kā iepriekš ātri vien visu iekavēto atgūšu - man padevās mācības, bet šoreiz man nedeļa iespēju nopelnīt atzīmi. Tās nebija, un pie pamatskolas eksāmenu likšanas tā arī netiku,” tā savu izglītības stāstu sāk sieviete, kura šobrīd - 33 gadu vecumā - mācās 9. klasē vakara programmā.

Viņa Cēsu vakarskolā savulaik gan iestājusies, bet dzīvē apstākļi mainījušies: “Pieteicās bērniņš, un no skolas bija jāizstājas. Kad piedzima meita, atkal bija doma, ka vajadzētu mācīties, šoreiz pašai sevis, nevis atzīmju dēļ. Taču tieši tobrīd dabūju darbu, un nu bija nauda. Turklāt ar savu darbu un spējām tiku darbā arvien tālāk. Gāja laiks, radās jauni mērķi, līdz sapratu, ka nu gan man vajadzīga pamata izglītība. Tad varēju tikt pie vidējās izglītības. Ja 16 gadus neesmu sākusī piepildīt savu sapni, tad tagad, 30 gados, kā par sevi smejos, pensijas vecumā sko-

las solā, varu virzīties uz sapni par profesiju. Man tā saistās ar juridisko izglītību Policijas akadēmijā.

Pirms diviem gadiem apspriedu, vai spētu vidējo izglītību iegūt ar interneta starpniecību - tālmācībā. Taču, uzzinājusi, cik tas maksās, sapratu, ka to nevarēšu atļauties. Uzņēmuma vadītāja mani pārliecināja, ka vispareizāk ir vakaros apgūt mācības skolā. Tur satikšu skolotājus, viņi varēs paskaidrot apgūstamo, bet tālmācībā tādu iespēju var nebūt. Tā nu tagad man ir darbs, audzinu divus bērnus un vakaros mācos skolā. Lai tiktu pie pamata izglītības, pavasarī nokārtošu centralizētos eksāmenus. Tagad man pat uz darbu ir līdz vēstures grāmatu, brīvdarbu cenšos pamācīties.

Savu laiku saplānot ir grūti. Reizēm tie daudzie pienākumi un skola apnīk, bet nu jau 14 gadīgā meita mani sapurina: “Tev jāpabeidz skola!” Visa ģimene mani atbalsta. Arī kolēģi atbalsta. 12 gadus vajadzēja, lai saņemtos un iestātos skolā, lai pabeigtu 9. klasi. Tagad man pat patīk nākt uz skolu. Te gan jāmacās daudz, bet tas ir laiks man. Sēžu skolas solā, kas nav saistīts ar darbiem mājās, katliem virtuvē un pienākumiem darbā. Laiks ir vērtīgs ar apziņu, ka te iegūsti vērtību tieši sev.

Mēs jau mācāmies visu mūžu, bet man tomēr ir kauns, ka 33 gadu vecumā vēl mācos pamatskolas priekšmetus. Tāpēc apkārtējie to zina, bet nekur tālāk daudz nerunāju. Taču mācīties motivē tas, ka nu ir brīdis, kad jāceļ sava autoritāte gan darbā, gan savās acīs. Man vajadzīga izglītība. Ir brīdis, kad jāparāda saviem bērniem - izglītība ir vajadzīga, tajā skaitā arī vidējā izglītība. Ja pabeigšu 12 klases, tad atkal būs iespēja atgriezties pie sava skolas gadu sapņa.

Sākumā man bija kauns, ka klasē būšu vecākā. Taču esmu sadraudzējusies ar skolasbiedriem. Kopā ar 19, 20 gadīgiem mācāmies 9. klasē. Esam runājuši, kāpēc katrs nav beidzis skolu. Tas pats kas man - dažādas dzīves situācijas. Par laimi, ar laiku liktenis man iegriezies par labu, no sociālās situācijas, kādā nonācu jaunībā, tiku laukā, un dzīve tagad rit man par labu. Zinu arī meitenes, kuras nav pabeigušas skolu, bet viņām šobrīd nav iespējas mācīties - jāaudzina bērniņi. Sievietes gan saka, būšot manā vecumā, arī iešot mācīties.

Bioloģija, ģeogrāfija, vēsture ir priekšmeti, kas mani pat aizrauj. Tie patika jau skolas vecumā. Grūtākā tagad ir matemātika, jo 30 gadu vecumā citādi “kustas” smadzenes. 16 gados to darīt

likās viegli. Arī matemātikas apguves metodika pa šo laiku būtiski mainījusies. Kādreiz skolā apgūtā metode matemātikā vairs nedarbojas. Ja mājasdarba uzdevumu izrēķināt tomēr neizdodas, saucu palīgā meitu, abas kopā risinām.”

Sieviete uzsver, ka pieaudzis cilvēks, nonācis pamatskolā, spēj mācīties ar daudz lielāku motivāciju, nekā to dara pusaudži. Parasti pusaudžu mācības kādā priekšmetā jāsāk ar skaidrojumu,

kāpēc zināšanas ir vajadzīgas. Pieaudzis cilvēks vairs neprasa, kāpēc jāmacās. Dzīves situācijas ir dažādas. Kad meita jautājusi, kāpēc mamma savulaik nav beigusi skolu reizē ar visiem, mātei nācies izstāstīt visu savu dzīvi.

“Es stāstīju par savām kļūdām un lūdzu meitu nepieļaut manējās. Tikai tagad es eju ceļu uz savu skolas laika mērķi. Labi, es neaiziešu līdz tik tālam mērķim, bet kaut ko līdz saviem 40 gadiem jau sasniegšu. Zinu, ka līdz 39 gadiem var iestāties Policijas akadēmijā, un man ir azarts mācīties. Tas būtu vēl lielāks, ja skolas gaitas būtu saņēmusies atsākt 26 gados. Taču tieši tajā laikā sāku strādāt maiņu darbā. Vienu nedēļu tiktu uz stundām skolā, otru ne. Meita bija maza, jāved uz bērnudārzu, rūpes mājās, un tad pieteicās arī dēliņš. Taču mans tagadējais vecums arī ir labs, lai mācītos, vienīgi smadzeņu krokas nav tik elastīgas. Tagad no skolotāja stāstītā stundā piefiksēju daudz vairāk, nekā pusaudzis savā vecumā spēj. No stundās dzirdētā dzīvē šis tas uzreiz noder, un mācīšanās man tagad ir kā atklājums,” atzīst sieviete. □

Pieaudzis cilvēks, nonācis pamatskolā, spēj mācīties ar daudz lielāku motivāciju, nekā to dara pusaudži. Parasti pusaudžu mācības kādā priekšmetā jāsāk ar skaidrojumu, kāpēc zināšanas ir vajadzīgas. Pieaudzis cilvēks vairs neprasa, kāpēc jāmacās.